

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Kliimaministeeriumile

Meie: 16.10.2023 nr 1-5/23/5953

Eesti Keskkonnaühenduste Koja seisukoht energiamajanduse korralduse seaduse muutmise kohta

EKO tänab võimaluse eest anda tagasisidet Energiamajanduse korralduse seaduse muutmise kohta, ent juhib tähelepanu, et riigi kaasamispraktikad ei vasta kaasamise hea tava nõuetele: kiirkorras kaasamine on saanud murettekitavaks mustriks, viimati näiteks riigieelarvega seotud keskkonnavaldkonna tasusid puudutavad eelnõud. Lühikese ajaga ei ole võimalik piisavalt eelnõudesse ning taustadokumentidesse süveneda ning anda tasakaalukat ning korrektselt põhjendatud tagasisidet. Kaasamise hea tava nõuetes on sätestatud, et kaasatavatele võimaldatakse piisavalt aega tagasi andmiseks. Avalik konsulteerimine "kestab neli nädalat" ning vaid põhjendatud juhtudel võib konsulteerimise kestvust vähendada¹.

Lühikesest kaasamistähtajast suurem probleem on keskkonnaorganisatsioonide kaasamata jätmise eelnõude, millel on selge mõju looduskeskkonna seisundile, ettevalmistamise ja menetluse – see juhtus nii antud eelnõu puhul, kus küll nüüd on toimunud hilinenud lühikese tähtajaga kaasamine, ning 2023. a juulis energiamajanduse korralduse seaduse ja elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu² puhul, kus EKOt ega teisi keskkonnaorganisatsioone üldse ei kaasatud. Siin kohal tuletame uuesti meelde, et soovime olla kaasatud kõigi eelnõude ettevalmistamisse, mis on seotud metsanduse, biomassi, keskkonna kasutuse ning laiemalt kliimaeesmärkidega.

EKO ettepanekud eelnõu kohta on järgmised:

1. Eelnõu §32¹¹ lg 3 p 1 ja p 2 sisaldavad vastuolu. Kui p 1 kohaselt ei tohi taastuvenergeetikat tootev ehitise või salvestusseade asuda Natura 2000 alal või seda ka väljastpoolt Natura ala mõjutada, siis p 2 kohaselt ei tohi vastav ehitise ja seade asuda hoiualal asuval EELISes registreeritud elupaigas. Seega – hoiualal väljastpoolt registreeritud elupaika võib vastav ehitise/seade eelnõu kohaselt asuda. Kuna hoiuala on Natura 2000 võrgustiku ala sünonüümiks, siis ühelt poolt keelab eelnõu (p.1) taastuvenergia ehitise ja salvestusseadme paigaldamise Natura võrgustiku alale, kuid teiselt poolt lubab seda väljastpoolt registreeritud elupaika (p.2). Selline regulatsioon on ebaloogiline ja sisaldab normide kollisiooni. EKO teeb ettepaneku vastuolu eelnõust kõrvaldada ning hoiuala punktist 2 välja võtta.

2. Eelnõu §32¹¹ lg 3 p 2 sõnastusest võib aru saada nii, et kaitsealadele, mis ei kuulu Natura 2000 võrgustikku, võib taastuvenergia ehitise või salvestusseadeid paigaldada, ning tingimuseks on vaid, et kaitsealadel välditaks EELISes registreeritud kaitsealuste liikide elupaiku. EKO ei nõustu sellise lähenemisega. Teeme ettepaneku, et taastuvenergia ehitised

¹ <https://riigikantselei.ee/kaasamise-hea-tava>

² <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/ca42e361-0dc5-4021-bcd4-9569ae89125c>

ja salvestusseaded peavad asuma ka väljaspool selliseid kaitsealasid, mis ei ole hõlmatud Natura 2000 võrgustikku ning ka selliste alade kaitse-eesmärkidele peab olema mõju välistatud. Palume ühtlasi tagasisides täpsustada, kui palju selliseid alasid Eestis hetkel on ning milliste aladega on tegu.

3. Eelnõu §32¹¹ lg 3 p 2 sõnastusest nähtub ka, et kuigi püsielupaika ei tohi taastuenergia ehitisi ja salvestusseadmeid paigaldada, siis püsielupaiga kaitse-eesmärkidele võivad nimetatud ehitised/seadmed mõju avaldada. EKO teeb ettepaneku regulatsioonis selgelt väljendada, et ka püsielupaikade kaitse-eesmärkidele peab olema mõju välistatud.

4. Eelnõu §32¹¹ lg 3 p 2 sõnastusest võib järeldada, et kui EELISes registreeritud elupaik ei asu kaitsealal või hoiualal (vt. ka p 1), võib selle territooriumile taastuenergia ehitisi ja salvestusseadmeid ehitada. EKO leiab, et selline regulatsioon oleks liiga üldistav ning võib tekitada kahju I ja II kategooria liikidele, kelle kaitseks ei ole EELISes registreeritud andmete põhjal (veel) püsielupaiku moodustatud. EKO teeb ettepaneku, regulatsiooni täpsustada nii, et see ei hõlmaks I ja II kategooria liike, kelle elupaigakvaliteeti- ja kasutust võib taastuenergia ehitisi või salvestusseade halvendada, et vältida eelkirjeldatud konflikti.

5. Eelnõu §32¹² lg 1 p 1 teeme ettepaneku lisada lõppu täpsustus “kui planeerimisprotsessis on keskkonnamõju hinnatud (KSH raames mõju hinnatud KMH täpsusega)”.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton, Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator, EKO kliimatöörühma nimel

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ühendab ühteteistkümnet keskkonnaorganisatsiooni: Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing “Sorex”, Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering, Keskkonnaõiguse Keskus.